

Democràcia i redistribució: una teoria de transicions polítiques

Carles Boix, *catedràtic de ciència política i afers públics a la Princeton University*

Abstract

In the book that is presented in this paper, Carles Boix analyses the existence of democracy and the reasons for its implementation in a political, economic and social framework. Using the game theory and a model that considers only the rich and the poor, an in-depth analysis is made of the distribution of health during a transition period. Likewise, the way in which different political systems affect the population's welfare and preferences is also taken into account.

Resum

En el llibre que presenta Carles Boix s'analitza l'existència de la democràcia, així com les raons que expliquen la seva aplicació en un marc polític, econòmic i social. Aplicant la teoria de jocs i en un model en què només existeixen pobres i rics, juntament amb un escenari d'incertesa, s'analitza en profunditat la distribució de la riquesa en una etapa de transició. Al mateix temps, es pren en consideració com la diferència de règims afecta les preferències i el benestar de les persones.

Carles Boix, de la Universitat de Chicago, va presentar el seu llibre *Democracy and Redistribution* (Cambridge University Press) al Ple Anual. Estudia per què hi ha democràcia i per què hi ha violència en un model sintètic, analític i formal basat en la teoria dels jocs. Les variables són la desigualtat i la riquesa específica. Quan aquesta és poc mòbil hi ha menys democràcia. La literatura sobre la democràcia és molt extensa. Hi ha una relació quantitativa empírica entre desenvolupament i democràcia. Com deia López Rodó, calien 2.000 \$ per càpita per tenir democràcia. La pregunta, però, és per què hi ha aquesta relació? No explica les revolucions ni el canvi de règims polítics. La història qualitativa les explica per la correlació de forces socials, en una herència marxista basada en l'evolució històrica comparada. Així, els grans propietaris de terres són els que fan fracassar la democràcia, però manquen els microfonaments per explicar el canvi de règim. La teoria de la transició a la democràcia utilitza la teoria dels jocs, en què la democràcia és un equilibri per l'òptim de diferents parts socials. Però no determina les condicions sota les quals hi ha democràcia, per exemple, per què Espanya va fracassar als anys trenta i no als setanta?

Tot règim és un procediment que determina les preferències i la distribució. Cada règim té efectes diferents sobre la utilitat i el benestar de les persones. Es tracta d'una explicació material basada en la redistribució. La democràcia afecta la redistribució i la fa molt més alta. És perillosa la democràcia? A Espanya veiem la forma S de la distribució, baixa amb Franco i salta cap amunt amb la democràcia. Franco modernitza sense canvi de règim i quan el canvi de règim es

produeix no hi ha canvi de renda, però un cop el règim ha canviat creixen la renda i la despesa social.

En el seu model només hi ha pobres i rics, els dos amb un capital que produeix una renda lineal. La comparació de capitals dona el grau de desigualtat. Aquest és el component aristotèlic del model. No importa només la distribució sinó com és aquest capital, si és específic del país o no. El capital específic és difícil de moure —terres, petroli. El menys específic —finances, educació, tecnologia— és mòbil. Hi ha tres tipus de règim: democràcia, autoritari de dretes (només els rics voten) i autoritari d'esquerres (rics expropiats). El votant maximitza les transferències. El pobre vol més impostos, constret per la distorsió de l'impost sobre l'activitat productiva i que els rics marxïn del país. També hi ha la possibilitat d'amagar el capital. Han de deixar els rics amb el mateix que si marxessin. Com més mòbil és el ric, menys redistribució. La democràcia queda afectada per la desigualtat i també per l'especificitat. En un règim de dretes el cost és l'exclusió dels altres i la possibilitat de revolució que depèn de la repressió.

Les decisions es prenen en un context d'incertesa. No sabem si els rics són forts o febles ni si la repressió és efectiva o no. Amb coneixement perfecte no hi ha guerra. Els països cauen en llocs diferents segons desigualtats i riquesa i equilibri entre rics i pobres. La probabilitat d'una transició a la democràcia depèn de la distribució de la renda. Com més igualtat i més riquesa, més probable és la democràcia. Per contra, com més pobres i desiguals, més possibilitats hi ha d'un cop d'estat. El petroli com a font de riquesa fa desaparèixer les probabilitats de democràcia segons observacions de 1950 a 1990. Analitzant les transaccions de 1850 a 1980 segons la distribució de la terra, com més industrialitzat més probabilitat de democràcia, i, com més igualtat en la terra, menys probabilitat d'un cop d'estat.

És un model estructural basat en paràmetres econòmics que permet reflexionar sobre altres temes com la redistribució. Només els sistemes federals tenen efectes positius sobre la redistribució, perquè produeixen minories i dilueixen els conflictes. Si agreguem un component dinàmic, veiem que el creixement també afavoreix la democràcia.